

לוח השבוע

קשה, ישתה מיץ ענבים טבעי לברד¹⁷.

86 סמ"ק²⁰.

הכוס:

חיבת להיות שלמה¹⁸ ולהכיל 'רביעית'¹⁹.

אין נוהגים להשתמש בגביע עם רגל²².

שיעור רביעית על-פי ספר שיעורי תורה –

לכתחילה, יין הכשר לברכת הגפן הוא שיש בו לפחות שליש מממותו יין טהור (ראה שו"ע אדמוה"י סי' רד סי"ט). שו"ת צמח צדק או"ח סי' כח. אמנם יש לדעת שעי"פ המבואר שם – כל זה הוא רק כשהדרך לשתותו על-ידי מויגה זו, ולא ניתן לברר זאת כיום כשהיקבים מוסיפים כוהל, ומהם גם תמציות שונות. ולכן לכל הדעות יש להשתדל להשתמש

ביין שיש בו מידה מירבית של יין טבעי. כן לכאורה כל זה אינו שייך כלל במיץ-ענבים, ושם יש להשתדל ביתר שאת, אם-כי עי"פ החוק כשכותבים "מיץ ענבים טבעי" אסור להוסיף תמציות וכד'.

כיום, ובפרט בסדרים הציבוריים, שמארחים גם כאלה שיש חשש בנגיעתם ביין, סומכים רבים על הפיסטור כיוון מבושל. ויש מחמירים (ראה שו"ת אגרות-משה יו"ד ח"ב סי' נב, שו"ת מנחת-שלמה סי' כה, ועוד).

(17 ראה המובא בסי' סדר פסח כהלכתו ח"ב פי"ג הערה 26, פסקי תשובות סי' תעב אות יא, וילקוט יוסף סי' ערב הע' יא. באג"ק כ"ד עמ' ריג מציע הרבי מיץ ענבים כפתרון

לשתיית ארבע כוסות לחולה. (בקונטרס י"ח כסלו' מובא יש לאחוז מתחת הרגל או מעליה.

שבליל שמע"צ תשל"ח אחרי התקף-הלב בא הרבי לקדש בסוכה, והציעו הרופאים שיקדש על מיץ ענבים, והרבי סירב, באומרו "קידוש מאכט מען אויף וויין" [=קידוש עושים על יין].

(18 שו"ע אדמוה"י סי' קפג ס"ד.

(19 שו"ע אדמוה"י סי' תעב סי"ז יח.

(20 אך כוסו של הרבי גדולה ביותר – 'המלך במסיבוי ח"ב עמ' שג.

(21 'אוצרי עמי קלח. 'המלך במסיבוי ח"ב עמ' שכ. כף-החיים סי' תעב ס"ק יא. אך 'כוס של אליהו מזג הרבי בזוכות שקופה (המלך במסיבוי שם עמ' שכב).

(22 במאמרו של הרה"ג רח"י שי אייזנבך בגליון 400 של 'כפר חב"ד', מסביר נוהג זה – הקיים גם בקהילות חסידיות אחרות – כיוון שעי"פ הזוהר נעשה עניין אחד

מחמש אצבעות היד יחד עם הכוס, ולכן אין מפסיקים ביניהם. וצ"ע באם אירע שיש רק כוס עם רגל, האם לדין יש לאחוז מתחת הרגל או מעליה.

לכתחילה, יין הכשר לברכת הגפן הוא שיש בו לפחות שליש מממותו יין טהור (ראה שו"ע אדמוה"י סי' רד סי"ט). שו"ת צמח צדק או"ח סי' כח. אמנם יש לדעת שעי"פ המבואר שם – כל זה הוא רק כשהדרך לשתותו על-ידי מויגה זו, ולא ניתן לברר זאת כיום כשהיקבים מוסיפים כוהל, ומהם גם תמציות שונות. ולכן לכל הדעות יש להשתדל להשתמש

ביין שיש בו מידה מירבית של יין טבעי. כן לכאורה כל זה אינו שייך כלל במיץ-ענבים, ושם יש להשתדל ביתר שאת, אם-כי עי"פ החוק כשכותבים "מיץ ענבים טבעי" אסור להוסיף תמציות וכד'.

כיום, ובפרט בסדרים הציבוריים, שמארחים גם כאלה שיש חשש בנגיעתם ביין, סומכים רבים על הפיסטור כיוון מבושל. ויש מחמירים (ראה שו"ת אגרות-משה יו"ד ח"ב סי' נב, שו"ת מנחת-שלמה סי' כה, ועוד).

(17 ראה המובא בסי' סדר פסח כהלכתו ח"ב פי"ג הערה 26, פסקי תשובות סי' תעב אות יא, וילקוט יוסף סי' ערב הע' יא. באג"ק כ"ד עמ' ריג מציע הרבי מיץ ענבים כפתרון

לשתיית ארבע כוסות לחולה. (בקונטרס י"ח כסלו' מובא יש לאחוז מתחת הרגל או מעליה.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
וצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרי

ערב שבת-קודש

פרשת ויקרא

ב' בניסן ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ב' בניסן ה'תשס"ו – ט' בניסן ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	ב' בניסן	הל' טומאת צרעת. פרק ח-י.	הל' מלוה ולוה. פרק ו.	מ"ע קי.
ב'	ג' בניסן	פרק יא-יג.	פרק ז.	מ"ע קיא.
ג'	ד' בניסן	פרק יד-טז.	פרק ח.	מ"ע קב. קג.
ד'	ה' בניסן	הל' מטמאי משכב ומושב.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע צט.
ה'	ו' בניסן	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע ק.
ו'	ז' בניסן	פרק ז-ט.	פרק יא.	מ"ע קו.
ז'	ח' בניסן	פרק י-יב.	פרק יב.	מ"ע קד.
ח'	ט' בניסן	פרק יג. הל' שאר אבות הטומאות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יג.	מ"ע קד. צו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד' לפני הזריחה							
א', ב' בניסן	4.28	5.18	5.40	6.35	9.36	12.45	1.16	6.59.5	7.24
ב', ג' בניסן	4.27	5.17	5.39	6.34	9.35	12.45	1.16	7.00.1	7.24
ג', ד' בניסן	4.25	5.15	5.37	6.32	9.35	12.45	1.16	7.00.8	7.25
ד', ה' בניסן	4.24	5.14	5.36	6.31	9.34	12.44	1.16	7.01.4	7.26
ה', ו' בניסן	4.22	5.12	5.35	6.30	9.33	12.44	1.16	7.02.1	7.26
ו', ז' בניסן	4.21	5.11	5.33	6.29	9.32	12.44	1.15	7.02.8	7.27
ז', ח' בניסן	4.19	5.10	5.32	6.27	9.31	12.43	1.15	7.03.5	7.28
ח', ט' בניסן	4.17	5.08	5.31	6.26	9.31	12.43	1.15	7.04.2	7.28

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים העמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
ויקרא	6.22	7.35	6.37	7.38	6.29	7.37	6.40	7.37
צו	6.27	7.41	6.42	7.43	6.34	7.43	6.44	7.42

לוח השבוע

למכת-דם¹¹. החרוסת שבקצת הרבי יבשה, וריכוכה ביין נעשה רק לפני אכילת "מרור", על-ידי שמניח מקצתה לתוך התחתית של כוס היין, אף-על-פי שבכורך לא טובלים בחרוסת את המרור אלא מניח קצת מהחרוסת היבשה שבקצרה על המרור ומערה ממנו¹². פירור החרוסת – בערב שבת.

כרפס:

ראשי-תבות: ס'־פרך, כלומר שישים ריבוא עבדו עבודת-פרך¹³. ואנו נהגים לקחת בצל (או תפוח-אדמה)¹⁴.

דיין:

בליל הסדר חובה על כל אחד ואחת¹⁵ לשנות ארבע כוסות יין.

מי שאפשר לו, ישתה לו, ישתה יין (אדום)¹⁶ בלבד. אם קשה לו, יערב בו מיץ ענבים טבעי, ואם גם זה

היטב מן החרקים, וכבר ציינו שעדיף שלא להשתמש בחומץ או מלח [מלבד הזהירות מ'כבוש'⁸, הבעיה שבריכוז גדול מדי החרקים המוצצים מתים ונשארים בתוך העלה] אלא בנוזל לשיטפת כלים, בריכוז הרגיל, ולשטוף כל פינה היטב בעזרת 'ליפה' עדינה (הרבי לא אכל קלחים)⁹.

חרוסת:

רסק פירות עבה, זכר לטיט. נעשה מפירות שנמשלה בהן כנסת ישראל¹⁰, וצריך לתת בתוכה תבלין הרומה לתבן כגון קינמון וזנגביל, אך "מכמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון מחשש תערובת חמץ, רק תפוחים אגסים ואגוזים". צריך שתהיה בו חמיצות כלשהי, זכר שהיו משעבדים בישראל עד שהיו שנייהם קהות; ומרכיבים אותה ביין אדום, זכר

ראויים לאכילה בפני עצמם, אף אם רוב בני אדם אוכלים אותם רק עם פת – מברכים עליהם בפ"ע בפה"א. משמע שאם גם המיעוט אינו אוכלם בפ"ע, ברכתם שהכל אבל לפי הנ"ל כנראה גם בימינו יש מיעוט שאוכלם חיים (ואי-צו לסמוך על הח"י ש"י תעה ס"ק טז, שאף אם אינו ראו מברך על המרור בפה"א, שבשני רבינו שם סכ"ג לא פסק כן).

(15) שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ה.
מידע לסובלים מסוכרת: היין יקברנה סוביניין אדום של יכרמלי כמעט ואינו מכיל סוכר כלל (מדובר בסוכר שמהיין עצמו. בינות יבשים אחרים, יש המכילים 4% ויותר).

מידע כללי: היינות (הרגילים) מתוצרת הנ"ל, וכן היין הבכר בי"ד רבני אג"ש הם מפוסטרים (לגבי יצרנים אחרים – יש רבים שאינם מפוסטרים כלל, כמו יקבני הגולן, והמצב משתנה מומן לומן גם במנוון של כל יצרן. בדרך כלל ימ"ץ ענבים הוא מפוסטר). כן הם מכילים מעט מאוד תוספות. היינות ומיץ-הענבים מתוצרת משפ"ש פרינגר כפר-חב"ד הם ללא כל תוספות. היין היבש הוא גם ללא סוכר כלל. הם משוקקים גם יין מבושל ממש. וראה בהערה הבאה.

(16) שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ו (אם אין הלבן משובח ממנו), וכן נהג כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, וראה 'הגדה-היכל מנחם' עמ' לו, שהקפיד על כך גם כל השנה. אמנם בכ"כ שנים השתמש הרבי ביין שאינו אדום, בליל הסדר וכל השנה.

מצוה מן המובחר לקחת יין שאינו מבושל ושאין בו שום תערובת כלל. אבל אם אין לו יין אחר משובח כמנוה, אפילו לתחילה יכול לצאת בהם אם הם כשרים לברכת הגוף (שו"ע אדמו"ר סי' תעב סכ"ו).

(8) כיוון שאין יוצאין ידי חובה במרור כשהוא כבוש, ושיעור יבשה' בציר או בחומץ הוא 'שיטתנו על האש וירתיח"י (שו"ע אדמו"ר סי' תעג סכ"ט), וזה ייתכן לפעמים אפילו בשתיים-שלוש דקות.

(9) ומציינים בזה למג"א סי' תעג ס"ק יא. אך במצב הנתון ודאי עדיף להשתמש בהם.

(10) שו"ע אדמו"ר סי' תעג סלי"ב-לג.

(11) צריך לרכבה, כיון שטיבולי ייתכן רק בנוזל.

(12) 'התועודות' תשמ"ו ח"ג עמ' 181. ספר המנהגים.

(13) אבודרהם, מהרי"ל – ילקוטי טעמים ומנהגים' לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

(14) בירשימות' חוב' צ (יומן ניסן תרצ"ה, וורשא) עמ' 14: ילכרפס – היו לוקחים בצל, ורק אח"כ כשנחלשו הדורות,

לקחו [הנשים, המלך במסביבו ח"א עמ' קלא. יאוצרי עמ' קלד] תפוחי אדמה, אבל אדמו"ר מהרי"ל לא היה שבע רצון מזה".

והעירי שבאוצרי' שם ציין לערוך השלחן ומעדני שמואל, וכן מציינים לחי אדם יוסד ושורש העבודה שנהגו בבצל, ואכן גם בסי' רה ס"ד פסק שם כדעת שו"ע רבינו שם ס"א, שהבצלים טובים לאכילה [=ללא פת] ומברכים עליהם 'אדמה', ואכן מספרים שכך נהגו ברוס"א, אך במשני"ב שם ס"ק ה כתב (מהשע"ת סי' ב) ש"במדניונו" [וכ"כ בשו"ת אג"מ או"ח ח"א סי' סד על 'מדינותינו' דהיום, ובהגדת 'קול דודי' בשמו. מאידך בהערות הגר"מ אליהו לסי' וזאת הברכה עמ' 361 פסק שבצל חי שאינו חרוף ברכתו בפה"א] לעולם אין דרך בני אדם לאכול שומים ובצלים חיים אף כשהם רכים, ובסדר ברה"י (פ"ו הי"ד, עיי"ש בביאור הרב גרין, וכן בלוח ברה"י פי"ט הי"א) פסק רבינו שאם הבצלים

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
מור"ל: מכוון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז
יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב
כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

ההכנות לסדר

מצות:

לא לשכוח לוודא שהפרישו 'חלה' מן המצות, ואם לאו – להפריש.

יש לברור אותן מחשש נפוחות וכפולות.

יש להכין מצות בכמות מספקת עבור כל המסובים. שלוש מצות שלמות בקערה של עורך הסדר (וכל משתתף מבר-מצווה ומעלה), וכן מצות נוספות (שיהיו בהישג-יד לקראת קיום מצוותן) בעבור כל המסובין למצוות אכילת מצה, כורך ואפיקומן.

עבור הסדר נוהגים לקחת מצות כפופות – בית קיבול, שזוהו ענין 'כלי' האמיתי. ונוהגים להפריד במפה בין מצה למצה!

זרוע:

נוהגים לצלות את הזרוע, והשנה צריך לעשות זאת לפני שבת. שכח ולא צלה, אסור לו לצלותה במוצאי שבת (מכיוון שאין מנהגנו לאוכלה אף ביום המחרת)¹, ויניח במקומה בשר מבושל².

נוהגים לקחת חלק מצוואר עוף. כמו-כן מדקדקים שלא לאכול את הזרוע אחר-כך –

כל זה הרחקה שלא יהיה כל דמיון לקרבן הפסח. ומטעם זה הנה כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ג נ"ע היה מסיר כמעט את כל הבשר מעל עצמות הזרוע¹, וכן נהג גם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע².

ביצה:

מבושלת עד שתתקשה! אם לא בישלוה לפני החג, אפשר לבשלה בליל החג.

הרבי היה מדקדק שלא תישבר קליפת הביצה, אף שטורח היה לו להעמידה במקומה על-גבי המצות כשהיא בשלמותה.

מרור:

נוהגים לקחת חסה¹ [כך שמה גם בארמית, ובלשון המשנה 'חזרת'] ותמכא [כך שמה בלשון המשנה, לפי הזיהוי במסורת אשכנז, ובימינו נקראת באר"ק בטעות בשם 'חזרת', וטרם קבעו לה שם עברי תיקני] שניהם יחד – הן למרור והן לכורך¹. פיורוד ה'חריין' השנה – לפני שבת (ולסגור היטב בכלי).

עדיף להשתמש בחסה מגידול נקי מחרקים, הטעונה רק השריה קלה במי סבון ושטיפה. חסה רגילה – גם הקלחים – טעונה בדיקה

(1) ספר-המנהגים.

(2) שו"ע אדמוה"י סי' תעג סכ"א.

(3) כף-החיים שם סי' סג.

(4) מנהג מדינותינו שלא לאכול צלי בליל פסח (שו"ע אדמוה"י סי' תעו ס"יא), וכאן משמע שמדקדקים שלא לאוכלה כלל גם בימים שלאחר מכן, כהאוסרים שהובאו בכף-החיים שם סי' ב.

(5) אבל מעט בשר צריך להשאיר עליה, שכן עצם ללא בשר אינה נקראת יתבשיל, שו"ע אדמוה"י סי' תעג סכ"ב. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה מסיר לפעמים אף את החוט הפנימי שבחלל הגרגרת – יאוצר מנהגי חב"ד, ניסן-סיוון, עמ' קל.

(6) ספר-השיחות תשי"ב עמ' 93.

(7) 'מצווה לחזור אחר חזרת... ואף-על-פי שהחזרת אין בה מרירות, מכל מקום כשהיא שוהה בקרקע, מתקשה הקלח שלה ונעשה מר מאוד, ומפני כך היא נקראת מרור, ומצווה לחזור אחריה אף כשהיא מתוקה... זכר למה שמררו המצרים את חיי אבותינו... בתחילה בפה-רד... ולבסוף מררו חייהם בעבודה קשה...' (שו"ע אדמוה"י סי' תעג ס"ל). ולעיל בסכ"ג מביא שיוצאים בין השאר גם בתמכא שקורין קריין. ובסכ"ח שמצטרפים זה עם זה לכזית.

מקפידים להשתמש בחסה מסוג ירומינה, אולי על-פי משי"כ בסי' שיעורי-תורה עמ' קצו שעדיף לקחת 'מין הארוך' דווקא. וראה נטעי-גבריאל – פסח ח"ב פני"ד סי"י.

מיהודי תובעים – אלוקות בפשיטות ומציאות בהתחדשות

קדושת השבת היא על-פי מדידת והגבלת העולם ולכן 'מקדשא וקיימא' □ לעומתה קדושת יום-טוב נמסרה לבני-ישראל, שהם למעלה מטבע העולם, ובכוחם להפוך חוץ לקודש □ חודש ניסן, שהוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, הוא 'ראש-השנה לרגלים' ו'ראש-השנה למלכים', שעניינם שליטה והתנשאות על הטבע □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. איתא בגמרא¹ "באחד בניסן ראש-השנה לחדשים... מינלן? דכתיב: החדש הזה לכם

ראש-חודשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה". כלומר: אף-על-פי שהתחלת השנה היא מחודש תשרי, מכל-מקום, מניין החדשים מתחיל מחודש ניסן. אמנם, בהעניין ד"ראש-השנה לחדשים" אין נפקא-מינא בנוגע למניין השנים².

אך ישנו עוד עניין באחד בניסן שנוגע למניין השנים – כדאיתא במשנה³ "באחד בניסן ראש-השנה למלכים", "רגילים היו למנות זמן שטרותיהם לשנות המלך... וקבעו חכמים אחד בניסן לתחילת שנתו, ואפילו עמד

כשבט או באדר, כלתה שנתו משהגיע ניסן, ויתחילו למנות לו שנה שנייה"⁴. ועוד זאת, ש"באחד בניסן ראש-השנה לרגלים", "נפקא-מינה לנודר, למיקם עליה בכל-תאחר", שאינו עובר בכל-תאחר עד שיעברו עליו ג' רגלים כסדרן, וחג המצות תחילה⁵.

וצריך להבין: מהי השייכות של "רגלים" ו"מלכים" לחדש ניסן דווקא, שלכן נקבע אחד בניסן להיות ראש-השנה למלכים ולרגלים, אף-על-פי שהתחלת השנה היא מחודש תשרי?

ב. ויש לבאר תחילה כללות העניין ד"רגלים":

(4) ר"ה בתחילתה. (5) פרש"י שם. (6) שם ד, א ובפרש"י.

(1) ר"ה ז, א. (2) בא יב, ב. (3) ברש"י ההנחה יש שקו"ט בדברי הרשב"א בעניין זה*, אבל תוכן הדברים אינו ברור (המ"ל). (4) כנראה הכוונה לחידושי הרשב"א לר"ה שם: "לא

ידענא למאי הלכתא. וי"ל דנפקא-מינא לידע החנים שכתוב בהן בראשון, בחודש השלישי, ובחודש השביעי כו"ו."

החילוק שבין יום-טוב (רגל) לשבת – שבת "מקדשא וקיימא"⁷, מה-שאינ-כן יום טוב שקביעותו תלויה בבית-דין, שנאמר⁸ "אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם", אתם כתיב, "אתם אפילו שוגגין אתם אפילו מזידין כו"⁹. והעניין בזה:

הקדושה דשבת נקבעה מצד הבריאה עצמה, היינו, שנקבע בהבריאה שיש עניינים של חול ויש עניינים של קדושה. וכיוון שכן, הרי גם הקדושה (שבת שמקורש מימי החול) היא במדידת והגבלת העולם, קדושה שבסדר השתלשלות.

מה-שאינ-כן הקדושה דיום-טוב שלא נקבעה מצד הבריאה עצמה, אלא זהו עניין שנמסר לבית-דין – נשמות ישראל שאינם נתונים תחת שליטת הטבע, ויש להם כוח התורה, להיותם סמוכין איש מפי איש עד משה רבינו, שקיבל תורה מפי הגבורה – שבכוחם לפעול קדושה גם ביום כזה שמצד הבריאה עצמה הוא יום חול, הרי קדושה זו היא למעלה ממדידת והגבלת העולם, המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות.

וזהו השייכות ד"רגלים" לחודש ניסן: נתבאר בהמאמר¹⁰ החילוק שבין תשרי לניסן, שתשרי הוא ראש-השנה דסדר הנהגת העולם, הנהגה טבעית, וניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, הנהגה נסית, כמרומו גם בשם "ניסן", מלשון ניסים¹¹.

וכפי שנתבאר, שחודשי הקיץ (שהתחלתם מניסן) הם חודשים דרכורא, בחינת ז"א, שעיקרו חסדים, עניין האור והגילוי, והוא למעלה מבחינת מלכות, שעיקר בניינה

ההגבורות (העלם), שמשם הם החודשים דנוקבא, חודשי החורף (שהתחלתם מתשרי). וכיוון שניסן הוא הראש להנהגה שלמעלה מהטבע, נקבע בו "ראש-השנה לרגלים", שעניינם המשכת הקדושה (לא רק ש"מקדשא וקיימא" בסדר השתלשלות, אלא) שלמעלה מסדר השתלשלות.

ועניין זה (שניסן הוא הראש והראשון) נתחדש במתן-תורה (החל מיציאת-מצרים שהיא ההכנה למתן-תורה) – שהרי בתחילת הבריאה היה תשרי חודש הראשון, ובמתן-תורה נעשה ניסן חודש הראשון, כמו שכתב התרגום על הפסוק¹² "ויקהלו גו' בירח האיתנים כחג הוא החודש השביעי", "בירחא דתיקיא קרן ליה ירחא קדמאה וכען (לאחר מתן-תורה) הוא ירחא שביעאה"¹³ – כיוון שבמתן-תורה נתחדשה הבעלות של נשמות ישראל על העולם, שעל-ידי התורה פועלים בעולם הנהגה שלמעלה מהטבע.

ג. וזהו גם הטעם שאחד בניסן הוא "ראש-השנה למלכים": "ניסן" – מלשון ניסים – הוא גם מלשון "כנשוא נס הרים"¹⁴, שהוא עניין ההגבה וההתנשאות למעלה מהטבע. וזהו השייכות דניסן למלכים – שאחד בניסן הוא "ראש-השנה למלכים" – כיוון שמלכי בית דוד הכשרים נקראים בשם "נשיא"¹⁵, מלשון התנשאות, ובוה נכלל (לא רק עניין ההתנשאות על העם, אלא) גם העניין דהתנשאות עצמית שלמעלה לגמרי ממציאות העם, ובשורשו למעלה הוא עניין מלכות דאין-סוף שלמעלה מסדר השתלשלות.

(7) ביצה יז, א.
(8) אמור כג, לו.
(9) ר"ה כה, א.
(10) לעיל עמ' 51 ואילך. וש"נ.
(11) ראה ברכות נו, רע"א.
(12) מלכים"א ח, ב.
(13) ראה גם חידושי הריטב"א לר"ה ז, א.
(14) ישעיה יח, ג.
(15) ראה לקו"ש ח"ט עמ' 165 ואילך. וש"נ.

בסיפור המאסר הראשון של אדמו"ר הזקן המופיע ב'רשימות'⁸, נוסף חידוש בדבר: "[כשנכנס למשרד הכלא...] הטלית ותפילין היו בידו של אדמו"ר הזקן, והתחיל להניח תפילין דרבנותם. כשהניח תפילין של ראש, והביט במכסה של קופסת-כסף אם התפילין-של-ראש מכוון [באמצע הראש], ונטה עצמו לכאן ולכאן, מי שעמד – לא היה יכול לישב, ומי שישב – לא היה יכול לעמוד". החידוש הוא – ההקפדה בזה גם בתפילין דרבנותם, אף שלפי הטעם שבסידור, ההפסק בין ימין ושמאל בתפילין אלו גדול יותר, ולכאורה אינן צריכות להיות באמצע ממש⁹.

יש שנמנעים מזה בגלל ביטויי רבותינו בנרון, וחושבני שפשוט לא הבינו את הדברים. ואפרש שיחת:

* באחד המקומות¹⁰, נוקט כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, כשמדבר על העניין של "ביטול ייש", בלשון: "שלא כאותם המפתלים במראה לראות אם התפילין ישרים, וחושבים שזוהי כבר 'עבודה'. התפילין צריכים אמנם להיות ישרים, אבל ניתן לשאול זאת אצל הזולת. וצריך ללמוד חסידות כדי שיהיה עם מה להתפלל". – לכאורה הכוונה בזה רק להדגיש את העיקר, ולשלול 'מותרות' ו'חיצוניות'.

* כך במכתבו של הרבי בנרון¹¹, "במענה על מכתבו... בו כותב שכאשר מניח תפילין של ראש אינו יכול להכריע אם מונחים על מקומם הראוי. – ידועה ההנהגה בזה, שמבקשים את הנמצא אצלו שיראה אם מונחים במקומם, ופשוט דין תורתנו הקדושה שסומכין על זה, וכמו בכמה וכמה ענייני התורה". ומעירים מדוע לא יעץ לו הרבי להשתמש במראה?

לכאורה, המדובר באדם בעל חששות מופרזים עד-כדי-כך, שהרבי צריך לשכנעו שהוא יכול לסמוך על ראייתם של אחרים (!). אדם כזה, גם אם יביט במראה – לא יהיה בטוח בעצמו שאכן התפילין באמצע, שהרי אין קץ לדיוק ולחששות.

(8) חוברת קעב ס"כ. וחבל שאינו מופיע בימפתח העניינים לרשימות, בערכים 'תפילין ותפילין דרבנותם' (רק בימפתח שמות, בערכו של אדה"י).
(9) ובפרט שבסידור לא הזכיר אדמו"ר את הטעם שבשו"ע כלל (ולא כמ"ש במהדורה החדשה בסי' כז) שזוהי צד שבסידור "היוסיף עוד טעם", וניתן לומר שיש להיזהר בזה גם בתפילין דר"ת, אם כי לא "מאד", מצד הטעם דיימין ושמאל" כמו מצד הטעם ד"כנגד בין העיניים".
(10) סה"ש תשי"ד עמ' 111, בתרגום בלה"ק עמ' קב.
(11) אג"ק כרך יד עמ' שסד.

מראה לתפילין

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

בסידור אדמו"ר הזקן פסק: "התפילה של ראש – יזהר שיהא באמצע רוחב הראש ממש... וצריך ליהרר בזה מאוד", והובא גם בספר-המנהגים.²

הלשון בשולחן-ערוך שלו³ הוא: "צריך לכוין הקציצה, שיהא באמצע רוחב הראש, כדי שתהא כנגד בין העיניים". ואילו בהלכות שבסידור, הלשון בשלימותו הוא: "ויזהר שיהא באמצע רוחב הראש ממש, שהרי אמרו 'קדש' 'זהה כי יביאך' – מימין, 'ושמע' 'זהה אם שמוע' – משמאל", ובתפילין דרש"י, שהפרשיות כסדרן [מופיעות בתפילין לפי סדר כתיבתן בתורה] – אין בין ימין לשמאל אלא משהו, דהיינו החריץ שבין 'זהה כי יביאך' ל'שמע', על כן צריך ליהרר בזה מאוד".

הטעם הנאמר בסידור – שונה, כי בסידור דורש לכוון לאמצע שבין ימין ושמאל, שהוא מדויק ביותר, וכתוצאה מזה המיקום הוא "באמצע רוחב הראש ממש" וגם "צריך ליהרר בזה מאוד", שלא כבלשונו בשולחן-ערוך.

כל זה בניגוד לדעת הרה"צ וכו' מצאנו⁴ שהכוונה במאמר רז"ל "יש מקום בראש להניח שתי תפילין" היא ששתיהן מונחות ארוחב הראש.

אי-לכך, נהג רבינו זקן לכוון את התפילין של-ראש שלו על-ידי הבטה במכסה מלוטש של קופסת כסף,⁵ כפי שסיפרו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ⁶ וכ"ק הרבי נשיא דורנו⁷.

1) נדפס בסוף השו"ע ח"א, בדפוס הישן עמ' 312 ובחדש עמי תרי"ח.
2) עמ' 5.

3) סי' כז סעיף יח. טעם זה מקורו ברמב"ם הלי תפילין פי"ד ה"א, ועיין בב"י שם סדיה ושיהיה מול עורך.

4) יש שהעירו (שו"ת צ"ח א"ל) חלק יב סו"ס ו [בדעת הדברי-חיים דלהלן, ולא משמע כן בדברי], ובשו"ת משנה-הלכות ח"ה סי' ח לימד זכות בזה רק למסתכלים במראה בלאייה) מדין הסתכלות במראה לגברים (שו"ע יו"ד סי' קנו סי"ב וסו"ס קפב [הובא גם בשו"ע רבינו סו"ס שב], אבל דבריהם צ"ע, שהרי הרמ"א שם בסי' קנו סי"ב: "ואפילו במקום שנהגו להחמיר, אם עושה לרפואה: שמאיר עיניו, או שעושה להסיר הכתמים מפניו, או נוצות מראשו – שרי", ללא חלק עיי"ש בבאור הגר"א, שחלק רק על דברי הרמ"א אודות "מקום שנהגו להתיר" אבל הסכים להסתייגות הללו). וראה בזה בס' הלכה-ברורה להרב דוד שי יוסף ח"ב, בשו"ת אוצרות יוסף (שבסוף הספר) סי' י, ושי"י.

5) ראה בשו"ת דברי חיים ח"ב או"ח סי' ו, ודנו ליישב דעתו (שהיא לכאורה היפך דעת הפוסקים) בס' 'אות חיים ושלום' להרה"צ ממונקאטש סי' כז ס"ק יב, בפסקי-תשובה או"ח סי' יב ובהשמטות לשם, בשו"ת משנה-הלכות וצ"ח א"ל) ע"ל הגי' ועוד רבים.

6) 'רשימות', חוברת קפא, סי' ש"ה תרצ"ו עמ' 130, תשי"ב עמ' 90.

7) 'יהודה של פסח עם ליקוט טעמים ומנהגים', פיסקא יסדר ההגדה – יסדר על שולחן, ובליקוטי-שיחות ח"ג עמ' 854.

ד. והנה, כיוון ש"כל ישראל בני מלכים הם"¹⁶, יצירה, עשייה) לעולם האצילות. שבעולמות הרי מוכן, שעניין ההתנשאות שבמלכים, שהוא בי"ע, מציאות בפשיטות ואלוקות בהתחדשות, עניין ההגבהה שלמעלה מהטבע (כנ"ל), ישנו אצל כל בני-ישראל. בפשיטות ומציאות בהתחדשות. והעניין בזה – שלכל אחד ואחד מישראל ודוגמתו בהנשמה – שקודם ירדתה למטה

העניין ד"הוצאתך מארץ מצרים" הוא בנקל יותר בימינו אלא מכמו ביציאת-מצרים בפעם הראשונה

יש כוח להתעלות מסדר ההנהגה שמצד טבע העולם – שהגוף ונפש-הבהמית וחלקו בעולם מעלימים ומסתירים על הנשמה – שלא זו בלבד שלא יעלימו ויסתירו, אלא אדרבה, הנשמה נעשית בעלת-בית עליהם, לפעול שעל-ידם תתמלא ותושלם הכוונה דירידה צורך עלייה, שתתעלה לדרגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירדתה למטה.

ועניינו בעבודה בפועל – שאין זה באופן שבמשך כל היום כולו מונח הוא בהוויות העולם, ובינתיים נזכר גם על הקב"ה, ולכן לומד פרק אחד שחזית ופרק אחד ערבית, אלא אדרבה: במשך כל היום, מהרגע שניעור משנתו, חושב הוא אודות הקב"ה, ולכן מתפלל כדבעי, ולומד שיעור בתורה, ובוה דווקא מונח הוא בכל מציאותו; אלא שבינתיים נזכר שיש גם מציאות העולם, ומצד הכוונה העליונה צריכה להיות עבודתו גם בבירור חלקו בעולם, ולכן כופה את עצמו להתנתק לרגע מתפילה ותורה כדי לעסוק בעבודת הכיוריים.

ה. ובפרטיות יותר:

ידוע¹⁷ החילוק שבין עולמות בי"ע (בריאה, א. שבת סז, א. וש"נ. 16)

עמ' רכז. ועוד.

18) לקו"ת ראה כז, א. ובכ"מ.

19) נוסח ברכות השחז.

16) שבת סז, א. וש"נ.

17) ראה סה"מ תש"ו עמ' 30. סה"מ מלוקט ח"א

אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים²⁰:
 הקב"ה אומר לכל אחד ואחד מישראל
 "אנוכי הוי' אלוקיך" – לשון יחיד²¹ –
 ש"הוי'", שעניינו היה, הווה ויהיה כאחד²²,
 למעלה מהטבע, הוא "אלוקיך", כוחך
 וחיותך²³,
 ועל-ידי זה "הוצאתיך מארץ מצרים" –
 שניתן לו הכוח לצאת מכל המיצרים וההגבלות
 של העולם, הן אלה שמצד העולם כשלעצמו,
 והן אלה שגרם על-ידי מעשיו כו'.
 ויתירה מזה: לא זו בלבד שבכוחו לעמוד
 במעמד ומצב שהגוף ונפש-הבהמית לא ישלטו
 עליו, על-ידי זה שיברח מהם כו', אלא אדרבה,
 שבכוחו לברר ולזכך את הגוף ונפש-
 הבהמית עצמם, כתורת הבעש"ט²⁴ על הפסוק²⁵
 "כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב עמו",
 שאין לשבור את הגוף על-ידי תעניות
 וסיגופים, אלא לבררו ולזככו כו'.
 וכיוון שכן, יכולים לדרוש ממנו את היציאה
 מהמיצרים וגבולים באופן כזה שעל-כל-פנים
 בנוגע להנהגה בפועל יהיה מונח אצלו אלוקות
 בפשיטות ומציאות בהתחדשות.

ז. ועוד זאת, שהעניין ד"הוצאתיך מארץ
 מצרים" הוא בנקל יותר בימינו אלה מכמו
 ביציאת-מצרים בפעם הראשונה, כי:
 בהיותם במצרים, "ערוות הארץ"²⁶, היו בני-
 ישראל שקועים במ"ט שערי תומאה²⁷, וזו היתה
 הגלות הקשה ביותר. ואף-על-פי שהשמדות
 וההריגות רחמנא-ליצלן שהיו בגלויות
 שלאחרי זה לא היו בגלות מצרים (כנראה

ממדרשי חז"ל), מכל-מקום, היתה זו הגלות
 הקשה ביותר, מכמה טעמים: (א) להיותה
 הגלות הראשונה, (ב) ולהיותה קודם הבירור
 והזיכוך שנעשה בעולם על-ידי מתן-תורה
 (כמו שנתבאר במקום אחר²⁸).
 ואם מגלות מצרים שהיתה הקשה ביותר,
 יצאו בני-ישראל – משאר הגלויות, שהן קלות
 יותר, וישנו גם הכוח דמתן-תורה, הרי בוודאי
 שיש בכוחו של כל אחד ואחד מישראל לצאת
 מהם.

ובפרט בעומדנו בעקבתא דעקבתא דמשיחא,
 לאחרי כל מה שכבר פעלו בדורות שלפנינו
 בבירור הניצוצות כו', ובמילא ישנו הסיוע של
 ניצוצות הקדושה שכבר נתבררו, ומה גם שלא
 נשאר לנו לפעול אלא דבר מועט בלבד ("א
 קלייניקייט"), והיינו, שהמעלה בעבודה עתה
 היא הן מצד המברר והן מצד המתברר – הרי
 בוודאי שיש בכוח לצאת מכל המיצרים
 והגבולים, כך, שבנוגע להנהגה בפועל על-
 כל-פנים יהיה מונח אצלו אלוקות בפשיטות
 ומציאות בהתחדשות.
 צריכים רק לעשות ולפעול, ומתוך שמחה,
 ועל-ידי זה מתבטלים כל העניינים של מצרים
 וגבולים, כיוון ששמחה פורצת גדר²⁹.

ח. האמור³⁰ לעיל שבימינו אלה נקל יותר
 העסק בעבודת הבירורים – מתבטא גם בכמה
 הנהגות.
 ולדוגמה:

בדורות שלפנינו לא היו עוסקים בעניינים
 גשמיים קודם התפילה ושיעור לימוד בתורה

(25) משפטים כג, ה.

(26) מקץ מב, ט. שם, יב. וראה קה"ר פ"א, ד.

(27) ראה זו"ח ר"פ יתרו. ועוד.

(28) ראה גם שיחת ש"פ שמות, מבה"ח שבט

סט"ו (לקו"ש ח"א עמ' 96. לעיל ח"ז עמ' 282

ואילך).

(29) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

(30) ברשימת ההנחה נזכר שדובר גם בעניין "כי

(20) יתרו כ, ב.

(21) ראה יל"ש יתרו רמז רפו. ועוד.

(22) זח"ג רנז, סע"ב. פודס ש"א פ"ט. תניא

שעהיוה"א פ"ו. ובכ"מ.

(23) ראה לקו"ת במדבר טז, סע"ד. ר"פ ראה.

סה"מ מלוקט ח"ד עמ' מט. עמ' רעג. ועוד.

(24) כתב-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) הוספות

סכ"א. וש"נ (נעתק ב'היום יום' כח שבט).

ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח (א, ז)

אף על פי שאש יורדת מן השמים מצווה להביא מן ההדיוט (יומא כא)

"מצווה להביא מן ההדיוט" – אפשר לעורר אהבת ה' על-ידי "הדיוטות" ושפלותו של
 האדם. כלומר, כאשר אדם עושה חשבון-צדק מכל מחשבותיו, דיבוריו ומעשיו, ומתבונן בשפלותו
 ובפחיתות-ערכו – הוא מתמרמר מאוד ממצבו השפל, וצועק אל ה' בצר לו, ואז מתעוררת בליבו
 אש התשוקה והצימאון לה'.

אהבה זו, שהיא בכחינת "אש של מטה", היא הכנה והכשרה לאהבת ה' הבאה מלמעלה, "אש
 של מעלה".

(ליקוטי-תורה, דברים, עמי עט)

ונפש כי תקריב קרבן מנחה (ב, א)

ולא נאמר כי תקריב מנחה, מלמד שמקריבים קרבן עצים (תורת כהנים)

ביאור תוכן "קרבן עצים" בעבודה רוחנית:

הקרבנות השונים (עולה, שלמים כו') מורים על הקרבה חלקית, של כוחות מסויימים בנפש; כל
 קרבן לפי עניינו. ואילו קרבן-עצים מסמל הקרבה כללית, של עצם הנפש – האדם מוסר את
 עצמו, כל-כולו, לקב"ה.

הקרבה זו נרמזת בקרבן-עצים דווקא, משתי סיבות:

א. האדם נמשל לעץ, כנאמר (שופטים כ), "כי האדם עץ השדה".

ב. עצי המערכה הם בגדר "הכשר מצווה", שהרי אין הם באים אלא כדי לאפשר את הקרבתו
 והעלאתו של דבר אחר, היינו בשר הקרבן שנקרב על גביהם. ודוגמתו בעבודת האדם: מי שמקרב
 יהודי אחר לקב"ה. הנכונות לעסוק בעבודה כזו היא אות וסימן לביטול מוחלט ומושלם לקב"ה.

(ליקוטי-שיחות, כרך כב, עמי 11)

ונסלח לו על אחת מכל אלה אשר יעשה לאשמה בה (ה, כו)

יש קשר בין תחילת הפרשה לסיומה:

"ויקרא אל משה" – היינו קריאה של חיבה שקדמה לכל ציווי התורה, כלומר, חיבתו העצמית
 של הקב"ה לישראל, הקיימת אף לגבי יהודי שעבר על מצוות התורה.

"ונסלח לו" – אהבה זו באה לידי ביטוי בכך שהקב"ה נותן יד לשבים וסולח ומוחל להם.

(ליקוטי-שיחות, כרך ז, עמי 24)

פרשת ויקרא

ויקרא ה' אל משה (א,א)

בסוף הפרשה הקודמת, פרשת פקודי, למדנו על גילוי אור גדול שהיה במשכן – "וכבוד ה' מלא את המשכן, ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד גו", שזהו גילוי שבא מלמעלה; ואילו בפרשתנו מדובר בגילוי מועט, הנרמז באל"ף הזעירה של 'ויקרא', והיינו אור שבא מלמטה, על-ידי העבודה בענייני העולם – צאן ובקר גשמיים.

אך על-אף הירידה בפרשתנו לגבי פרשת פקודי, הרי לפי סדר התורה עולים ובאים מפרשת פקודי לפרשתנו. שכן תכלית הכוונה היא לא בגילוי האור שבמשכן, אלא בגילוי שבתוך העולם, והגילוי הנעלה של פרשת פקודי אינו אלא הכנה והקדמה לגילוי בפרשתנו.

(מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי תשכ"ד)

ויקרא ה' אל משה (א,א)

מפני מה מתחילין לתינוקות בתורת כהנים? ... אלא: שהתינוקות טהורין והקורבנות טהורין; יבואו טהורין ויעסקו בטהורין (ויק"ר פ"ז)

כשאדם מביא קרבן על חטא שחטא, הוא מבטא בכך את הקירבה וההתקשרות העצמיים שלו לה' יתברך, קרבה והתקשרות שלא נגע בהם החטא; ובכוחה של התקשרות זו לתקן את הפגם שנגרם על-ידי החטא.

[וכמבואר בתורת החסידות, שבהתקשרות הנפש לאלוקים שתי בחינות: א) התקשרות עשויה – הנוצרת על-ידי קיום רצון ה' ('מצווה' מלשון צוותא וחיבור), והיא עלולה להיפגם ולהיחלש על-ידי אי-ציות, חליה, לרצוננו; ב) התקשרות עצמית – שאיננה תלויה במילוי רצון העליון; היא אינה נוצרת על-ידו ולכן גם לא נחלשת בהעדרו].

זוהי כוונת המדרש:

"יבואו טהורין" – תינוקות של בית רבן, שלא טעמו טעם חטא מעולם,

"ויתעסקו בטהורין" – בתורת הקרבנות, המגלים ומעוררים אותה בחינה בנפש שהיא למעלה מפגם החטא, אלא היא תמיד נקייה וטהורה.

(ליקוטי שיחות, כרך כב, עמ' 1)

וסמך ידו על ראש העולה (א,ד)

הסמיכה בכלל – כגון סמיכת ידיו של יעקב אבינו על בני יוסף, או סמיכת יהושע על ידי משה – עניינה המשכה מבחינת עשר ספירות, שראשיתן היא ספירת החכמה. וכידוע, שעשר אצבעות הידיים הן כנגד עשר הספירות.

אף לגבי סמיכת הקרבן כן:

האדם (בגימטרייה מ"ה) ממשיך אור עליון משם מ"ה על הבהמה (בגימטרייה ב"ן), השם שהוא מקור לעולמות), ובכך הוא מאפשר לה להתעלות על-ידי עבודת הקרבן.

(ספר המאמרים קונטרסים א, עמ' 376)

דבר מלכות

– מלבד העניינים שמברכים עליהם בכרכות-השחר, כמו "מלביש ערומים", ו"שעשה לי כל צרכי", וכיוצא בזה, שהם עניינים של לבושים שבררך מקיף, מה-שאינ-כן בנוגע לעניינים של מזון שבפנימיות, הנה רק לאחר התפילה

צריכים רק לעשות ולפעול, ומתוך שמחה, ועל-ידי זה מתבטאים כל העניינים של מצרים וגבולים, כיוון ששמחה פורצת גדר

ושיעור לימוד בתורה היו אוכלים פת שחרית. אמנם, בדורות האחרונים התירו לשתות קודם התפילה³¹, ולאחרונה יותר, התירו גם לאכול משהו – מיני מזונות – קודם התפילה³². וכהפתגם שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³³ שמוטב לאכול כדי להתפלל מאשר להתפלל כדי לאכול³⁴.

הדבר הגשמי, אלא שזהו רק כאשר הדבר נעשה בשביל התפילה. ומכל זה מובן שבימינו אלה בוודאי יש כוח לצאת מכל המיצרים והגבולים, ו"לא נפלאות היא"³⁵, צריכים רק לעסוק ולפעול בדבר.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת ויקהל-פקודי, פרשת החודש, מברכים חודש ניסן ה'תשי"ג. תורת-מנחם התוועדויות תשי"ג, חלק שני (ח) עמ' 65-60 – בלתי מוגה)

גריהיית בארצו", "כירא דשתית מיניה לא תשרי ביה קלא" ("כ"ק צב,ב), שכאשר מקבלים טובה ממישהו צריכים להתחשב בכך, מבלי הבט על מעמדו ומצבו כו' (אבל לא ברור המשך העניין ופרטי הדברים בזה. – המו"ל). (31) ראה טוש"ע (ואדה"ז) או"ח ספ"ט ס"ג (ס"ה), ובנ"כ שם.

(32) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"י עמ' ב.
(33) אגרות-קודש שלו ח"ד עמ' שח (נעתק ב'היום יום' י' שבט).
(34) ראה גם מכתב כ"ו תמוז שנה זו (אגרות-קודש ח"ז עמ' שכב).
(35) לשון הכתוב – ניצבים ל'א.

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

אין להסתפק בכך שלומדים תורה ומקיימים את מצוות ה'

יש להמתין ולצפות בקוצר-רוח לגאולה האמיתית והשלימה

יהודי יכול לחשוב שמכיוון שהגאולה תהיה רק ברצונו של הקב"ה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בשם אביו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע (שהיה בנו יחידו וממלא מקומו): "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל, ולא בכוחותינו אנו נשוב כו' אבינו מלכנו כו' הוא יתברך יגאלנו כו" – אין לו מה לעשות בקשר ליציאה מהגלות, כך שבינתיים יכול לישון... ובמקרה הטוב ביותר – לעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות, שהרי אין לך דבר גדול יותר מזה, ומה גם שבעת עוסקו בענייני קדושה, תורה ומצוותיה, נמצא אז במצב של גאולה רוחנית.

ועל זה באה ההוראה מאופן אכילת קרבן פסח – שכאשר בני-ישראל קיימו את ציווי הקב"ה, "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו", קיימו זאת באופן ד"מותניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כלומר, שלא הסתפקו בקיום ציווי הקב"ה, ובפרט ציווי הקשור עם ענייני של חירות (אכילת קרבן פסח, ובאופן ד"צלי אש"), אלא ציפו והמתינו בקוצר רוח לרגע הנספק שבו ייגאלו ויציאו ממצרים, עד שעמדו מוכנים – "מותניכם חגורים גו' ומקלכם בידכם" – להיגאל ולצאת ממצרים.

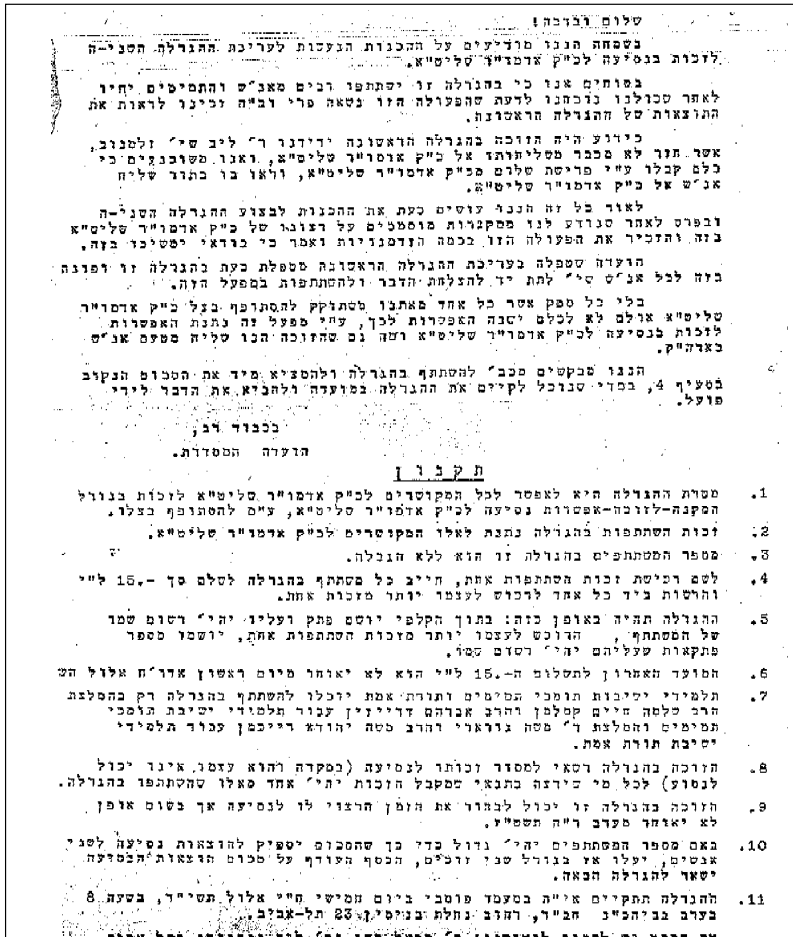
ומזה מוכן גם בנוגע ליציאה מגלותנו זה – "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות":

גם כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות בשלימות – אינו יכול להסתפק בכך, אלא צריך להמתין ולצפות בקוצר רוח לגאולה האמיתית והשלימה, עד כדי כך, שחוגר מותניו ונועל את רגליו ונוטל את מקלו בידו, ועומד מוכן – עמדו הכן כולכם" – לרגע שבו תבוא הידיעה שמשח בא... ואז ייצא מיד מהגלות אל הגאולה!

מובן וגם פשוט שגם ברגעי הגלות האחרונים צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות בכל המסירות והתוקף כו', אבל ביחד עם זה, אי-אפשר לשקוט ולשבת בשלווה עד שהקב"ה ירצה להביא את הגאולה, אלא יהודי צריך לעשות את כל התלוי בו כדי למהר ולזרוז את הגאולה, ועד שעומד מוכן, "עמדו הכן כולכם", לצאת מהגלות, בידעו ש"מצוות היום" היא – "מותניכם חגורים, נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", "מזומנים לדרך", לצאת מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה.

ועניין זה – העמידה בתנועה שהוא מוכן לגאולה – ניכר אצלו בגלוי כל-כך שעד שאפילו איגוריהודי מבחין בכך, כפי שהיה ב"ימי צאתך מארץ מצרים", שכאשר איגוריהודי הביט דרך החלון לתוך ביתו של יהודי, ראה שהיהודי ובני ביתו אוכלים קרבן פסח "בחיפזון", כאשר מותניהם חגורים, נעליהם ברגליהם ומקלם בידם, מכיוון שעומדים "מזומנים לדרך", לצאת ממצרים (כפי שידעו גם המצרים שבני-ישראל מתכוננים לצאת ממצרים), וכמו כן בימינו אלו – שאפילו אינם-יהודים מבחינים בכך שיהודי עומד מוכן לגאולה.

(מהתועדות שבת-קודש פרשת ויקרא, החודש, ראש-חודש ניסן ה'תשמ"ה; יתורת-מנחם התועודיות' תשמ"ה, חלק ב, עמ' 1593-1592 – בלתי מוגה)

פירוט החוזים

כל ההוצאות. ל... – מחצית ההוצאות. למשפ'... – כל ההוצאות. ל... – מחצית ההוצאות ל... – כל ההוצאות. ל... – מחצית ההוצאות. במכתב מתקופה אחרת: הורו לפרסם שמהיום והלאה נפסק ענין התשלומים עבור ההוצאות הנוסעים לכ"ק אר"ש, ולפרסם זאת קודם הנסיעה כדי שלא תהייה אח"כ טענות ותביעות.

והנה סיכום של הוראות שקיבל הרב וולף מהמזכירות, ב"ט באייר [תשל"ב]: "הנוסעים לפסח ששילמו מחיר גבוה מהרגיל – גם להם לעולים החדשים להחזיר המס [הר"א וולף מציין: למעשה הם פטורים ממס]. לשאר החוזיר ההוצאות מלבד המס. "לגב'... – מחצית ההוצאות. ר'... וזוג' –

סיכום הדברים ב'יחידות'

להלן מכתבו של הרב אפרים וולף לרבי, שבו הוא מעלה את הדברים ששמע ב'יחידות' קודם שובו לאה"ק ת"ו:

"ט' טבת תשל"א

"כ"ק אדמו"ר שליט"א

"בשעת קבלת ברכת פרידה לפני נסיעתנו חזרה לאה"ק, היו דברי כ"ק אד"ש (לפי הזכור לנו): ברכת פרידה לנסיעה טובה, ברכת מזל-טוב לקיום הווארט, מסירת המשקה ולמסור ד"ש לישיבות והבתי-ספר למלאכה ונחלת-הר"חב"ד, ובית-הכנסת צמח-צדק, הגם שנמסר עניין זה לר' יצחק גנובורג. לבקר אצל שו"ר, לתת הספר יחד עם ר' שמואל חפר ור' שלמה מיידנציק. היה שאלה בקשר למר יצחק רפאל והעניין יימסר לר' שמואל חפר. כ"ק אד"ש אמר שתהיינה שמחות ולשלוח בשורות טובות, והמשקה היה בהמשך ל'ווארט'. אתמול ערכה זוגתי שתחי' מסיבת נשים ואי"ה במוצאי-שבת נערוך מלווה-מלכה..."

ניצול השפעת המבקרים

בי"א במרחשוון תשל"א כתב הרב אפרים וולף להרב חודקוב: "בהמשך לשיחה הטלפונית מאתמול... מסרתם כי לאחרונה היו אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א מר רותם, מר א. בקר שהיה בהתפעלות ושבע רצון, ושיבקשו ממנו דרישת-שלום. ד"ר רפאל ומר בנימין שחור, שהו כולם זמן ארוך ויש לנצל שעות אלו כדבעי (סיכמנו בינינו שכל אחד יטפל במישהו מהנ"ל. אנו נתקשר אי"ה עם מר ש. רותם. ר' שמואל חפר עם ד"ר רפאל, ר' שלמה מיידנציק עם מר א. בקר ור' זושא וילימובסקי עם מר ב. שחור). שאלתם בקשר לנחלת הר' חב"ד... לנצל ה-2 [=מעולי גרוזיה] שביקרו אצל אד"ש ושישימו דבריהם ויהיה להם השפעה מאחר שהם ראשי משפחות."

השתתפות הרבי בהוצאות

מפעם לפעם הורה הרבי להשתתף בהוצאות הנוסעים בשלימותם או בחלקם. הנה מכתב המזכירות:

"ב"ה ז' ניסן תשל"א

"ברוקלין נ.י.

"הרה"ח הו"ח אי"א נו"ג עוסק בצ"צ וכו'

"מוה' אפרים שי'

"שלום וברכה!

בבקשה לתת לר' דובער שי ריקמן את המחיר שהיו עולים כרטיסי נסיעה לכאן, הלךך ושוב, עבורו ועבור זוגתו תי', כמה שהיו הם צריכים לשלם לו היו נוסעים בזמן שמסדרים נסיעתם חבורה משותפת.

"בברכת חג פסח כשר ושמח

"הרב ח.מ.א. חדקוב."

רשימת הנוסעים לרבי

בחודש אייר תשל"ב נתקבלו כמה הוראות בקשר להשתתפות בהוצאות הנוסעים, כפי שרושם הרב אפרים וולף להרב חודקוב:

"ד' אייר תשל"ב... בשיחת טלפון מאמש, הורו לתת לבנו של... כל ההוצאות. ההוראה הכללית היא לתת לנוסעים לי' שבט כמו בי"ט כסלו, דהיינו לעולים החדשים מנחלת-הר"חב"ד כל ההוצאות (מלבד השתתפותם בסך 18 ל"י) ולעולים שאינם מנחלת-הר"חב"ד מחצית ההוצאות (מלבד השתתפותם בסך ח"י כנ"ל). הנוסעים לי"א ניסן מהעולים החדשים, הרי יקבלו כל ההוצאות (מלבד השתתפותם כנ"ל) אף אלו שאינם מתגוררים מנחלת-הר"חב"ד. כמו כן, חלק מהנוסעים לי"א ניסן יקבלו השתתפות בנסיעתם אף אם אינם עולים חדשים.

"אנו מצרפים רשימת כל הנוסעים, והספיקות שבהם, כי ישנם שישלמו מס נסיעות (בסך 800 ל"י) וישנם שנסעו אחרי ה-15/3 שהמחירים יקרים יותר וכו'... לפרסם על-דבר הבחורים הנוסעים וחוזרים, שכולם חוזרים..."

הנסיעה לבית-חיינו

"כדי לחזק אחדות זו, מתאספים יחד בפשטות, מזמן לזמן, ובפרט בימי יום-טוב, ועושים כמה דברים ביחד" □ "כאשר כל אחד נזכר במעמד שבו שמע את הדברים, במעמד כל אלו שהיו עמו יחד 'כאיש אחד בלב אחד' בעת ההתוועדות... נקל יותר לעורר בעצמו ולגלות רגש האחדות" □ על חשיבות ההתאספות בבית-חיינו

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

ולא זו בלבד שהריחוק מקום בגשמיות אינו גורע מרגש האחדות, אלא אדרבה, הריחוק מביא לידי געגועים לאותו מעמד ומצב, בית-הכנסת ובית-המדרש שבו נועדו כולם יחד לתפילה, תורה וקיום המצוות.

"המאמרים והשיחות שנדברו כאן"

בחורף תשכ"ד הגיע לארץ-הקודש מכתב מיוחד (מתאריך: מוצאי-שבת-קודש שמות) שכתב הרבי ל"תלמידי הישיבה הק[דושה] תומכית-ממימים אשר באה"ק ת"ו ה' עליהם יחיו" (איגרות-קודש, כרך כג, עמ' עט-פא).

וכך פותח הרבי את המכתב:

בהמשך להפ"ש [=פרישת שלום], כוונתי – מסירת תוכנם (על-כל-פנים) של המאמרים והשיחות שנדברו כאן בימי חודש השביעי, שהוא המושבע בכל טוב ומשביע טוב לכל השנה, אשר בקשתי את האורחים שיי' מאה"ק ת"ו – למסור להם במיוחד.

ושתקוותי אשר נמסרו כדבעי, זאת אומרת בדברים היוצאים מן הלב –

בא הנני גם בהם ככתובים (על-כל-פנים בקיצור) – ובטח לא נצרכה אלא להעדפה וזריזות יתירה ולהיות זהיר טפי –

לזרז בנקודת המאמרים והשיחות בנועד לפועל

"בשעה שיהודים נמצאים ביחד הרי הם שמחים יותר ומרגישים הרגשת קירוב, רעות ("היימישער") וחיוזוק... – התבטא הרבי באחת השנים (תשמ"ו) – 'התוועדיות' תשמ"ז, כרך א, עמ' 402).

ובהזדמנות אחרת ('התוועדיות' תשמ"ה, כרך ג, עמ' 443): "וכדי לחזק אחדות זו... מתאספים יחד בפשטות, מזמן לזמן, ובפרט בימי יום-טוב, ועושים כמה דברים ביחד (תפילה, התוועדות וכו') שעל-ידי זה מחדשים הקשר והאחדות, באופן של שמחה וטוב לבב ומתוך עונג פנימי".

"מעלה בזכרונו"

כאמור, אחת המטרות החשובות ההתאספות יחד, היא "לחזק את האחדות". הרבי מתייחס גם לימים שלאחרי הביקור ומתבטא (שם):

כאשר כל אחד ואחד מעלה בזכרונו את דברי התורה ששמע בהיותו כאן (אם בשבת שלפני היום טוב, או במשך ימי החג, באסרו-חג וכו'), נזכר במעמד שבו שמע את הדברים, במעמד כל אלו שהיו עמו יחד 'כאיש אחד בלב אחד' בעת ההתוועדות כו' וממילא נקל יותר לעורר בעצמו ולגלות רגש האחדות, ולהביאו לידי מעשה בפועל.

וממשיך הרבי:

